

وزارت جهاد کشاورزی

سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان گلستان

معرفی گیاه بومی گل صدتومانی ویتمانیانا
(*Paeonia wittmaniana* Hartw.)

از:

سید علی حسینی (سیدرضا)

عضو هیات علمی مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان گلستان

آبان ۱۳۹۲

معرفی گیاه بومی گل صدتومانی ویتمانیانا

نام علمی: *Paeonia wittmanniana* Hartw.

نام فارسی: گل صدتومانی ویتمانیانا

نام انگلیسی: Peony, paeony

گل صدتومانی ویتمانیانا *Paeonia wittmanniana* گیاهی است از خانواده گل صدتومانی یا Paeoniaceae. این گونه در استان گلستان در جنگلهای بالاجاده بویژه در منطقه درازنو، ارتفاع ۲۲۰۰ متر، جنگل گرگان مسیر جاده توسکاستان به چهارباغ، ارتفاع ۲۰۰۰ الی ۲۲۰۰ متر و همچنین در پارک ملی گلستان، ارتفاع ۱۰۰۰ تا ۲۰۰۰ متر (۲) در زیر آشکوب جنگلهای راش و همچنین مناطق باز جنگلی پراکنش و رویش دارد، گیاهی علفی، چند ساله، برگها متناوب، مرکب، بدون گوشوارک، گلها معمولاً منفرد، نر، ماده، بزرگ، منظم، زیر تخمدانی (تخمدان فوقانی) کاسبرگ ها، پنج تایی، جدا، ناجور شکل، دائمی. در حالت میوه گلبرگ ها جدا، پرچم ها متعدد، برونگرا (از مرکز به طرف بیرون گرد)، برچه ها جدا روی طبق (صفحه ای مدور و تخت گوشتی) قرار گرفته. میوه گروهی از ۲-۸ برکه (فولیکول) هر کدام دارای چندین دانه (۳). دارای گلهای بسیار زیبای سفید متمایل به زرد و میوه فوقالعاده زیبا می باشد، زمان گل دهی این گونه معمولاً از اواخر فروردین الی خرداد ماه می باشد. در زبان عرب گل صدتومانی به عود الصلیب معروف می باشد. تکثیر این گونه هم از طریق تقسیم پاجوشهای ریشه در پائیز یا اواخر اسفند ماه و هم از طریق بذر قابل انجام می باشد. در ایران گل صدتومانی تنها دارای دو گونه بومی چندساله می باشد یکی گونه فوق الذکر و دیگری گل صدتومانی الماسی یا *Paeonia mlokosewilschi* Lomak. که در شیب

جنوبی گردنه الماس و نزدیک خلخال رویش دارد. جنس *Paenonia* دارای گونه های متعددی است که از جمله می توان گل صدتومانی درختی، گل صدتومانی چینی، گل صدتومانی تریومف پاریس، گل صد تومانی اوفیسینالیس، گل صد تومانی شاهی، گل صد تومانی پارادوکسا و گل صدتومانی مادام فورتادو را نام برد.

گل صدتومانی در صنعت داروشناسی کاربرد فراوان داشته و در تهیه چای نیز از آن استفاده می کنند. گل صدتومانی حاوی ترکیبات بسیار مؤثری است که طبق تحقیقات گسترده بر میزان کلسترول خون اثرگذار بوده و به کاهش آن کمک می کند. از آنجا که افزایش کلسترول در خون و رسوب آن در عروق، مخاطرات بسیاری را به همراه دارد، مصرف روزانه یک فنجان از چای گل صدتومانی برای مدتی کوتاه توصیه می شود اما نباید در مصرف آن زیاده روی کرد. آخرین تحقیقات بیانگر آن است افزودن برگ های این گل هنگام تهیه چای به تعادل میزان گلوکز خون کمک کرده و باعث کاهش میزان قند خون در افراد دیابتی می شود. چای گل صدتومانی که از مخلوط یک تا دو قاشق گل خشک در یک فنجان تهیه می شود به سلامت قلب و عروق کمک کرده و با افزایش میزان خون رسانی و اکسیژن رسانی به بافت ها به تنظیم عملکرد قلب و تعادل بخشی به میزان فشار خون کمک می کند. پیشگیری از تجمع پلاکت ها و لخته شدن خون نیز از دیگر فوایدی است که بعد از نوشیدن چای گل صدتومانی حاصل می شود. افزودن کمی برگ های خشک گیاه مریم گلی به فنجان چای گل صدتومانی از کبد در برابر عوامل آسیب رسان دفاع می کند. این چای خواص آنتی اکسیدان قوی داشته و توانایی بدن را در برابر رادیکال های آزاد افزایش می دهد (۴).

توصیه فنی:

تا بحال فکر می کردم گل صدتومانی فقط از جنبه گیاهشناسی و زینتی بودن آن حائز اهمیت است ولی با مطالعه دریافتم دارای کاربرد داروئی نیز هست و به یاد شعری از نظامی افتادم که گفت:

نرود بر زمین هرگز گیاهی   که ننوشته است بر برگش دوايي

بله هیچ موجودی بدون حکمت آفریده نشده است و باید قدر این همه نعمتهای خداوند را دانست. مسیر جاده گرگان به شاهرود با چشم اندازها و مناظر کم نظیر و همچنین گیاهان بسیار زیبا از جمله نعمتهایی است که خداوند به مردمان این منطقه هدیه داد. از ماست که قدر این همه نعمتها را بدانیم، بشناسیم و درست استفاده کنیم. گیاهان را که مظهر زیبایی هستند هرگز تخریب نکنیم. توصیه می شود از این گیاهان بصورت مستقیم از رویشگاه استفاده نکنند بلکه با اهلی کردن در اراضی زراعی و زیر نظر کارشناس مربوطه به میزان کافی تولید و بهره برداری گردد. عرصه های طبیعی مانند جنگلها و مراتع ذخیرگاه و بانک ژن هستند که بایستی این ذخایر حفظ و به نسل آینده منتقل شود.

رویشگاه گل صدتومانی در مسیر جاده گرگان به شاهرود

گل صدتومانی

گل صدتومانی

گل صدتومانی

رویشگاه گل صدتومانی

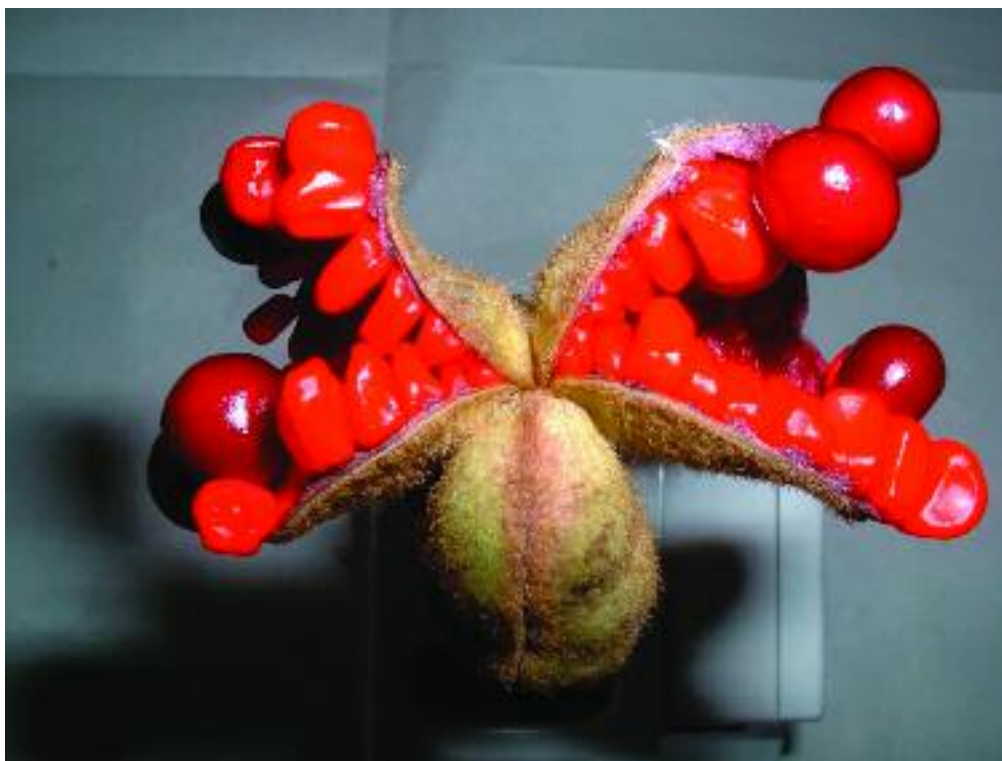

رویشگاه گل صدتومانی

برچه های نیمه شکافته حاوی دانه های نارس

برچه های حاوی دانه های نارس

دانه گل صدتومانی

دانه گل صدتومانی

منابع مورد استفاده:

- ۱- مظفریان ، و. ۱۳۷۵. فرهنگ نامهای گیاهان ایران ، انتشارات فرهنگ معاصر ایران . ۷۴۰ صفحه
- 2- Akhani, H . 1998. Plant biodiversity of Golestan national park, Iran. Stapfia 53: 1-411.
- 3- <http://alefbayeabadani.blogfa.com>
- 4- <http://nursing-station.blogfa.com>